Borys Zwozkow

DEKRET NR 8 — KOMENTARZ

Dekret nr 8 „O pewnych zarządzeniach dotyczących udoskonalenia reguł otrzymywania i wykorzystywania bezpłatnego wsparcia zagranicznego" z dnia 12 marca 2001 r. został wydany w zgodzie — jak się w nim stwierdza — z częścią trzecią artykułu 101 Konstytucji Republiki Białoruś.

Istotnie, artykuł 101 stwierdza, iż organ prawodawczy może udzielić Prezydentowi pełnomocnictwa do wydawania dekretów. Niemniej część druga tegoż artykułu głosi, że „nie dopuszcza się udzielenia pełnomocnictwa Prezydentowi do wydania dekretów, które przewidują ograniczenie konstytucyjnych praw i swobód obywatelskich".

Na podstawie analizy postanowień Dekretu nr 8 wynika, że został on ogłoszony z naruszeniem części drugiej artykułu 101 Konstytucji Republiki Białoruś.

Dekret nr 8 zakłada możliwość konfiskaty majątku i środków finansowych u osoby, która nie jest właścicielem tegoż majątku. Konfiskata to pozbawienie właściciela, który nie popełnił żadnego wykroczenia przeciw obowiązującemu prawu, jego własności. Podobne działania są niezgodne z częścią drugą artykułu 17 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, jak też z artykułem 13 Konstytucji Republiki Białoruś oraz częściami pierwszą i drugą artykułu 44.

Społeczeństwo obywatelskie nie przewiduje możliwości ingerencji państwa w praworządną działalność organizacji i instytucji samego społeczeństwa obywatelskiego. Obywatele mają prawo sami określać kierunki swojej działalności społecznej pod warunkiem, że działalność ta zapewnia poszanowanie praw i swobód obywatelskich innych, jak również zgodna jest z podstawowymi wymaganiami moralności, porządku społecznego i bezpieczeństwa publicznego.

Naruszenie czy też ograniczenie tych praw nie jest dopuszczalne ani z przyczyn politycznych, ani ze względu na celowość działalności.

Dekret istotnie komplikuje i ogranicza otrzymywanie i wykorzystywanie bezpłatnego wsparcia zagranicznego na użytek takich rodzajów działalności, jak twórczość, obrona praw człowieka, oświata, propagowanie zdrowego trybu życia, programy młodzieżowe i wiele innych.

Podobne działania państwa sprzeczne są z artykułem 30 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, z częścią pierwszą artykułu 2 Deklaracji „O prawie i obowiązku jednostek, grup i organów społecznych do stymulowania i obrony praw człowieka i podstawowych swobód" oraz z artykułem 10 wspomnianej Deklaracji.

Wprowadzone Dekretem nr 8 zakazy i ograniczenia nie odpowiadają także postanowieniom Międzynarodowego Paktu o Prawach Ekonomicznych, Społecznych i Kulturalnych (artykuły 2, 4, 15) oraz Międzynarodowego Paktu o Prawach Obywatelskich i Politycznych (artykuły 19, 21, 22).

Ogólne rzecz biorąc, Dekret 8 zmusza obywateli do wypełniania zobowiązań, nie przewidzianych w Konstytucji Republiki Białoruś, lub też do rezygnacji ze swoich praw, co narusza artykuł 58 Konstytucji.

Warunki przymusowej likwidacji zrzeszeń społecznych zostały ustanowione artykułem 29 Prawa „O zrzeszeniach społecznych". Postanowienia Dekretu w kwestii przymusowej likwidacji w przypadku naruszenia norm Dekretu są niezgodne z wymienionym artykułem Prawa „O zrzeszeniach społecznych".

Zarządzenia dotyczące odpowiedzialności za nieprzestrzeganie wymagań Dekretu są sprzeczne z pojęciami współmierności i sprawiedliwości. I tak, minimalna pensja w Białorusi na dzień 23 marca 2001 wynosi 4,47 USD. Tym samym, wysokość kary w stosunku do osoby fizycznej może wynieść około 900 USD, a w stosunku do przewodniczącego organizacji — do 1300 USD (średnia pensja w Republice Białoruś nie przekracza 70 USD).

Borys Zwozkow, ur. 1949 r. Ukończył wyższe studia na wydziale techniki elektronicznej (dyplom inżyniera w 1973), studiował także psychologię i psychologie społeczną. Od 1996 r. zawodowo związany z sektorem społecznym. Zajmuje się prawami człowieka i ochroną prawa poprzez rozwój organizacji pozarządowych, brał udział w utworzeniu 6 organizacji społecznych. Od 1996 r. członek zarządu stowarzyszenia społecznego „Inicjatywa Prawna" (do 1999 działającego pod nazwą „Inicjatywa Prawodawcza"). Współpracuje z Instytutem Praw Człowieka w Moskwie i Helsińską Fundacją Praw Człowieka w Warszawie.